

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Разова спеціалізована вчена рада Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України прийняла рішення про присудження **Шевченко Юлії Василівні** ступеня доктора філософії в галузі знань 05 Соціальні і поведінкові науки, за спеціальністю 053 Психологія, на підставі прилюдного захисту дисертації **«Формування соціальної компетентності у молодших школярів із синдромом Дауна».**

«23» травня 2024 року.

Шевченко Юлія Василівна, 1981 року народження, громадянка України. Освіта вища: у 2015 році закінчила НПУ ім. М.П. Драгоманова, за спеціальністю: 053 Психологія.

У травні 2024 року закінчила аспірантуру Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України за спеціальністю 053 Психологія.

Дисертацію виконано у відділі психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України.

Науковий керівник: Бабяк Ольга Олексіївна – кандидат психологічних наук, старший дослідник, завідувач відділу психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України.

Здобувачка має 26 наукових праць, зокрема: 1 розділ у монографії, 10 одноосібних статей, які відображають основні результати, опубліковані у наукових виданнях, 3 з яких – у наукових фахових виданнях, публікації апробаційного характеру 14 тез та 1 методичні рекомендації.

1. Шевченко Ю.В. Методика формування соціальної компетентності у молодших школярів із синдромом Дауна. Розділ у колективній монографії Куявського університету у Влоцлавеку та Запорізького національного університету. Psychological patterns of social processes and personality development in modern society: Scientific monograph. Riga, Latvia: «Baltija Publishing». Рига, 2023. 304 р. «Психологічні закономірності соціальних процесів та розвитку особистості в сучасному суспільстві», розділ «Спеціальна психологія». С. 244-266.

2. Шевченко Ю.В. Поняття «емоційна сфера» в психологічній літературі. *Науковий журнал з соціології та психології «Габітус»*. Херсон, 2021. Вип. 26. С 133–137.

3. Шевченко Ю.В. Структура розвитку соціальної компетентності у дітей молодшого шкільного віку. *Науковий журнал з соціології та психології «Габітус»*. Херсон, 2021. Вип. 32. С. 141-145.

4. Шевченко Ю. В. Соціальна компетентність молодших школярів: зміст і практики. *Науковий часопис Національного педагогічного університету*

імені М.П. Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. – Випуск 44: збірник наукових праць / М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. Київ: Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023. С. 116-121.

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради:

Омельченко Ірина Миколаївна, доктор психологічних наук, професор, провідний науковий співробітник відділу психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими потребами, Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України.

Оцінка позитивна без зауважень.

Чеботарьова Олена Валентинівна, доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, завідувач відділу освіти дітей з порушеннями інтелектуального розвитку Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України.

Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. На нашу думку, у першому розділі необхідно було більше дати аналізу вітчизняної практики навчання учнів із синдромом Дауна у закладах загальної середньої освіти, що в свою чергу посилює б актуальність теми даного дослідження в контексті спеціальної педагогіки і психології.

2. У розділі II, у результатах констатувального етапу дослідження необхідно було дати більше якісного аналізу виконання дітьми із синдромом Дауна завдань, передбачених діагностичною методикою, що розширило б результати експериментального дослідження.

3. У методичку формувального етапу дослідження варто було б додати роботу з батьками дітей із синдромом Дауна, оскільки це є запорукою успішної психолого-педагогічної діяльності.

4. На нашу думку, робота тільки б виграла, якби було представлено методичні рекомендації для фахівців щодо формування соціальної компетентності у молодших школярів із синдромом Дауна.

5. Робота написана грамотною науковою мовою, проте помітними є окремі помилкові слововживання, пунктуаційні та стилістичні огріхи, які безумовно не впливають на сутність та зміст дослідження.

Ярмола Наталія Анатоліївна, кандидат педагогічних наук, старший дослідник, завідувач відділу інклюзивного навчання, заступник директора з наукової роботи Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України. Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. На с. 22 дисертантка зазначає, що актуальність дослідження зумовлена новими течіями в психолого-педагогічному аспекті, відповідно освіта для цієї категорії дітей визнається важливим елементом їхнього життя, оскільки вона не лише дозволяє їм засвоювати необхідну інформацію, але і буде фундаментом для подальшого розвитку та соціальної інтеграції. Це, на думку автора, є важливим поштовхом для соціалізації даної категорії дітей, адже

сьогодні в Україні законодавчо визнано право дітей із особливими освітніми потребами на отримання освіти у навчальних закладах, розташованих поблизу їхнього місця проживання.

На нашу думку, авторці, варто було б більш широко висвітлити та конкретизувати, які саме течії мається на увазі, наскільки вони є новими і виправданими в контексті дослідження.

2. Дисертаційну роботу значно підсилило б здійснення порівняльного аналізу не тільки з нормотиповими дітьми, а й дітьми з порушеннями інтелектуального розвитку без синдрому Дауна.

3. У тексті роботи проаналізовано значну кількість наукових понять, термінів, що розкривають зміст дослідження. Вважаємо, що було б доцільно узагальнити та систематизувати термінологічний словник і подати його у додаток, що забезпечило б цілісне сприйняття матеріалів дослідження.

Зазначені нами міркування та побажання не завадили загальному позитивному сприйняттю даної дисертації та мають характер рекомендацій.

Руденко Лілії Миколаївни, доктор психологічних наук, професор професор кафедри спеціальної психології та медицини факультету спеціальної та інклюзивної освіти Українського державного університету імені М. П. Драгоманова.

Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. В перших двох розділах наведено багато посилань та аналіз літератури без критичних авторських оцінок та теоретичних узагальнень.

2. Дещо «розмитим» є опис особливостей розвитку даної категорії дітей в онтогенезі, в якому доцільно було б зазначити більш розлого особливості психо-фізичного розвитку дітей із синдромом Дауна.

3. У теоретичних розділах дисертації доцільно було б зосередитися на розкритті як сутності, так і процесу розвитку дітей із синдромом Дауна та впливу на цей процес роботи як фахівців так і батьків.

Соколової Ганни Борисівни, доктор психологічних наук, професор, професор кафедри спеціальної та інклюзивної освіти і реабілітації Інституту фізичної культури, спорту та реабілітації Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського», директор Інституту фізичної культури, спорту та реабілітації. Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. У першому розділі авторка подає науково-теоретичний аналіз сучасного стану психологічного аспекту проблеми формування соціальної компетентності молодших школярів із синдромом Дауна. Дисертація безумовно виграла б, якби у ній був більш ширший аналіз зарубіжного досвіду надання психолого-педагогічної допомоги у розвитку соціальної компетентності даної категорії дітей.

2. Наступне зауваження стосується конкретизації вікових показників обраної групи для дослідження. На наш погляд, доцільно було б ґрунтовніше

розкрити чому саме молодший шкільний вік був обраний для експериментального дослідження.

3. На нашу думку, збагатило б дослідження висвітлення такої суттєвої особливості, як комунікативні порушення у дітей із синдромом Дауна.

4. Потребують уніфікації та узагальнення представлені у висновках до розділів 2 та 3 окремі положення. На нашу думку, потрібно було б акцентувати увагу на представленні найважливіших результатів дослідження.

Водночас зазначені зауваження не зменшують цінність роботи і не впливають на її позитивну оцінку.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради;
«Проти» – немає,
«Утримались» – немає.

СПЕЦІАЛІЗОВАНА ВЧЕНА РАДА ІНСТИТУТУ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ ІМЕНІ МИКОЛИ ЯРМАЧЕНКА НАПН УКРАЇНИ УХВАЛИЛА:

1. Дисертація **Шевченко Юлії Василівни** на тему: «**Формування соціальної компетентності у молодших школярів із синдромом Дауна**» зі спеціальності, що подана на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 05 Соціальні і поведінкові науки, за спеціальністю 053 Психологія є завершеним самостійним науковим дослідженням і відповідає вимогам «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, та може бути представлена у спеціалізованій вченій раді для присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 053 Психологія.

2. Присудити **Шевченко Юлії Василівні** ступінь доктора філософії з галузі знань 05 Соціальні і поведінкові науки, за спеціальністю 053 Психологія.

На підставі результатів відкритого голосування та прийнятого рішення разова спеціалізована вчена рада присуджує Шевченко Юлії Василівни ступінь доктора філософії з галузі знань 05 Соціальні і поведінкові науки, за спеціальністю 053 Психологія.

Голова спеціалізованої вченої ради
доктор психологічних наук, професор

Ірина ОМЕЛЬЧЕНКО